

Handläggare
Patrik Andersson
08-50839201

Till
Styrelsen för AB Stockholmshem

Ombyggnad av fastigheten Försvarsministern 1 i Bagarmossen. Inriktningsbeslut

Bolagets förslag till beslut

Styrelsen för AB Stockholmshem beslutar

1. Att godkänna inriktningsbeslut för ombyggnation av 120 lgh inom Försvarsministern 1 till en kostnad av 110 mnkr inkl. moms.
2. Att ge VD i uppdrag att teckna erforderliga avtal.

Sammanfattning

Projektet omfattar renovering av 120 lägenheter i Försvarsministern 1, Byälsvägen 20 – 28 i Bagarmossen till en kostnad av 110 mnkr inkl. moms.

Fastigheten är ursprungligen uppförd år 1971. I samtliga byggnader i detta projekt finns det problem med återkommande vattenskador. Därför planeras utbyte av vatten- och avloppsstammar och därmed totalrenoveras samtliga badrum och toaletter. Köken renoveras däremot mer varsamt. Nya elinstallationer ska utföras. Hyresgäster erbjuds olika tillval.

Stockholmshem tillämpar sedan några år varsam renovering vilket innebär att endast de mest nödvändiga åtgärderna vidtas samt att ombyggnaden sker med kvarboende.

Fastighetsinformation

Fastigheten Försvarsministern 1 är belägen i Bagarmossen.

Fastigheten består av fyra huskroppar med ett gemensamt trapphus per huskropp. Husen är loftgångshus i 5 våningar med balkonger på andra sidan.

Fastigheten ligger i närheten av Bagarmossens skola och inte så långt från Nackareservatet.

Byggnadens lägenheter är fördelade på 100 st. 3:or och 20 st. 4:or. I byggnaderna finns bl.a. fyra lokaler och tvättstuga i souterrängdelen. Garage, två skyddsrum och förråd finns på källarplanet.

BOA: 9 180 m²

LOA: 4 231 m²

LOA Garage: 1 825 m²

Kulturhistorisk klassificering är Gul.

Problembeskrivning

Den tekniska livslängden är nådd för spill- och vattenstammarna.

Under projektets gång har vi även uppmärksammat att värmestammarna (1-rörssystem i sandbäddar) har återkommande läckage vilket kan orsaka stora och omfattande vattenläckor i lägenheter och lokaler. Värmestammarna ingår inte i projektet i det här skedet då utredning gällande omfattning och åtgärder pågår.

Vid tidigare ventilationskontroller har ett flertal brister noterats i lägenheterna och dessa ska nu utredas vidare. Fönsterventiler och köksventilation kommer att ses över.

Ärendet

1. Projektbeskrivning

- Nya stammar och rör för tappvatten, spillvatten samt komplettering av VVC
- Relining av dagvatten där behov uppstår
- Ny renoverade toaletter och badrum vilka förbereds för tvättmaskin
- Värmestam i badrum byts ut och kompletteras med nya radiatorer samt termostater
- Utredning av nya värmestammar i hela fastigheten
- Köken renoveras enligt principen Varsam renovering
- Nya volymkåpor installeras i kök
- Alla inbyggda garderober får nya gångjärn och målas utvändigt
- Ny elinstallation i lgh inkl. fler el-uttag och ny el-central med jordfelsbrytare samt ny el-servis
- Fönster och fönsterdörrar drevas och justeras
- Befintliga fönsterventiler ses över och utökas eller renoveras enligt resultat från inventering
- Förbättrat inomhusklimat såsom värmejustering och rättar till fel efter tidigare OVK- besiktning (ventilation)
- Tillval: kommod i badrum, induktionshäll, fristående kyl och frys samt fler kulörer på köksluckor, kakel mm.

Entreprenadform är Totalentreprenad i samverkan.

2. Projektmål / effektmål

- Förlänga fastighetens livslängd
- Minska risken för vattenskador
- Öka elsäkerheten
- Förbättra standarden och NKI resultatet
- Minskat energianvändande
- Arbeta systematiskt med miljöfrågor
- Hålla beslutande tider och projektbudget samt vara kostnadsmedvetna i alla val

Projektet har en samverkansdeklaration med gemensamma mål för alla som arbetar i projektet.

3. Ekonomi

Total projektbudget inkl. moms, personalkostnader samt index till projektets slut är 110 mnkr. Kalkylen har tagits fram av extern kalkylator i samråd med projektchef. Kostnader har stämts av med erfarenheter från motsvarande pågående samt nyligen avslutade projekt. Investeringsrådet har behandlat ärendet 2025-05-27. Se Bilaga Värde- & avkastningsberäkning Försvarsministern 1 (SEKRETESS)

4. Tider

Genomförandebeslut är planerat till Q3 2025

Planerad produktionsstart i Q3 2027

5. Energi

Effektiviseringsåtgärder:

Byte av blandare till snålspolande armatur, installation av IMD (individuell mätning och debitering) av varmvatten samt injustering av radiatorsystemet. Med föreslagna åtgärder når man en energieffektivisering om ca 12%. Eftersom projektet fortfarande är i projekteringsfasen och omfattningen ännu inte är helt klar så bör energibesparingen ses som en uppskattning av möjlig energibesparing i det här skedet för nämnda åtgärder.

Befintlig energianvändning:

Fjärrvärme: 111 kWh/m², Atemp.

Fastighetsel: 33 kWh/m², Atemp.

Energianvändning efter:

Fjärrvärme: 94 kWh/m², Atemp

Fastighetsel: 33 kWh/m², Atemp

Procentuell besparing Fjärrvärme: 15 %

Procentuell besparing Fjärrvärme + fastighetsel: 12 %

6. Miljö

Projektet har en ambition att återbruka material så långt det är möjligt och har skapat en återbrukshubb i en angränsande fastighet. Resultatet av detta kommer att redovisas när projektet avslutas. Vi har även ett stort fokus på att styra byggavfallet (optimera återbruk till leverantör) och kunna redovisa dess miljöpåverkan likaså med allt material som köps in.

Asbestsanering ska utföras i erforderlig omfattning då det kan finnas i isolering för rörböjar och kakelfix. En fullständig radonmätning kommer utföras i projektet.

7. NKI

Hyresgästerna ger i NKI-undersökningar låga betyg för utrustning, ljudmiljö, temperatur och värmekomfort (sommar och vinter) samt luftkvalitet och ventilation.

NKI-höjande åtgärder:

- Nya badrum
- Renovering kök samt ny volymkåpa (fläkt)
- Utrustning: förberedelse för diskmaskin och tvättmaskin, fler eluttag samt jordade eluttag
- Förbättrat inomhusklimat så som ventilation och värmejustering

Ovanstående åtgärder bör höja NKI framöver.

8. Avvikelser

Projektet har sedan utredningsbeslutet ändrat upphandlingsform från Totalentreprenad till Totalentreprenad i samverkan. Dessutom har projektet skjutits fram i tid pga. att entreprenadupphandlingen fick avbrytas efter två överklaganden.

9. Hyresgästgodkännandeprocessen

Samråd med hyresgästerna är avslutat och överenskommelse med hyresgästföreningen tecknades 2023-11-09. Eftersom inte alla hyresgäster godkände ombyggnaden behandlades ärendet av hyresnämnden som godkände åtgärderna 2025-03-12.

10. Evakueringar

Projektet ska i första hand genomföras med kvarboende men evakuering av vissa hyresgäster kommer troligen att behöva göras.

11. Risker

- Lägenheter med kvarboende kan orsaka förseningar eller problem
- Upptäcks vattenskador i mellanbjälklagen med sandfyllning kommer renoveringsbehovet och renoveringskostnaderna öka
- Gränsdragning med flera pågående projekt i kvarteret tex. liggande stammar

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen för Bygg & Teknik.

Bolagets synpunkter och förslag

Fastigheten har återkommande och omfattande vattenskador vilka behöver åtgärdas. Vidare behövs en modernisering av elinstallationerna samt driftoptimering för att sänka energianvändningen. Sammantaget föreslår bolaget fortsatt arbete i syfte att få återkomma med genomförandebeslut med åtgärder enligt detta inriktningsbeslut.

Åsa Leverén Wigfeldt
VD
AB Stockholms hem

Patrik Andersson
Chef Bygg & Teknik
AB Stockholms hem

Bilagor

1. Värde- & avkastningsberäkning Förvarsministern 1 (SEKRETESS)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Åsa Leverén Wigfeldt, VD	2025-05-28
Patrik Andersson, Chef Bygg & Teknik	2025-05-28